

OPERA SNG V LJUBLJANI

St. s. m. izola

BALLETTO A 18

(J. S. BACH)

IN MODO ROMANTICO

(F. SCHUBERT)

I. STRAVINSKI

OGNJENA PTICA

GLEDALIŠKI LIST štev. 1 - 1961-62

42110
BALLETTO A 18

Koreografska kompozicija Henrika Neubauerja na glasbo Johanna Sebastiana Bacha

Tatjana Remškarjeva, Marija Grudnova, Milena Horvatova, Marjeta Klinčeva, Iva Knausova, Vera Marinčeva, Jelena Markovičeva, Nataša Neubauerjeva, Marija Skazova, Dora Stosičeva

Franci Ambrožič, Mišo Bricelj, Stefan Furijan, Jaka Hafner, Radomir Krulanović, Stane Leben, Janez Müller, Janez Samec

Koreograf in režiser:
Henrik Neubauer

Dirigent:
Bogo Leskovic

Scenograf:
Vladimir Rijavec

Kostumograf:
Mija Jarčeva

Asistent koreografa:
Slavko Eržen

Baletna pianista:
Boris Borštnik,
Jakob Jez

Inspicijent:
Milan Dietz

Izdelava kostumov:
Gledališke krojačnice pod vodstvom
Eli Rističeve in
Staneta Tančka

Odrski mojster:
Celestin Sancin

Razsvetljava:
Vinko Dvoršak,
Roman Heybal

Lasulje in maske:
Tončka Udermanova
Janez Mirtič

IN MODO ROMANTICO

Koreografska kompozicija Henrika Neubauerja na glasbo Franza Schuberta

Lidija Sotlarjeva, Stane Polik, Breda Severjeva, Vida Volpijeva, Metod Jeras, Janez Mejač

Stefanija Sitarjeva, Beba Zalokarjeva, Franci Ambrožič, Stane Leben

Gabrijela Gradova, Marija Grudnova, Milena Horvatova, Vera Marinčeva, Milica Mavričeva, Ariana Sedlarjeva, Marija Skazova, Lane Straničeva

Roman Anžur, Mišo Bricelj, Stefan Furijan, Janez Meglič, Janez Samec, Peter Sarđoč

Igor Stravinski:

OGNJENA PTICA

Scenarij: Mihael Fokin, koreografska kompozicija: Henrik Neubauer

Ognjena ptica Lidija Sotlarjeva,
Stefanija Sitarjeva

Ivan - carjevič Janez Mejač,
Metod Jeras

Lepa carična Tatjana Remškarjeva

Nesmrtni Kaščeji Stane Polik,
Stane Leben

Carovnika Jaka Hafner,
Radomir Krulanović

Zarja Vida Volpijeva,
Beba Zalokarjeva

Carične Gabrijela Gradova, Marija
Grudnova, Milena Horvatova, Marjeta Klinčeva,
Vera Marinčeva, Jelena Markovičeva, Nataša
Neubauerjeva, Ariana Sedlarjeva, Marija Skazova,
Dora Stosičeva, Lane Straničeva, Vesna
Stefančičeva

Kaščejeve žene Milica Buhova, Iva Knausova,
Milica Mavričeva, Marjanca Petanova

Spake Franci Ambrožič, Roman
Anžur, Stefan Furijan, Jure Kolenc, Janez Meglič,
Janez Müller, Janez Samec, Peter Sarđoč

Okameneli junaki Franci Ambrožič, Roman
Anžur, Mišo Bricelj, Slavko Eržen, Stefan Furijan,
Jaka Hafner, Janez Kosi, Radomir Krulanović,
Janez Müller, Janez Samec

PO 1165/1960

TRIJE BALETI — TRI ŽELJE

VSAK PLESNI GIB JE SINTEZA, HARMONIJA, AKORD, KI GA IZVAJA VELIKI ORKESTER CLOVESKEGA TELESA. (SERGEJ LIFAR: TRAITÉ DE DANSE ACADÉMIQUE).

V tem stavku se blesti cilj, za katerem stremi vsak plesalec, koreograf in pedagog. Kajti umetnost plesa je le harmonična povezava vseh delov telesa. Preden pa akord zazveni v vsej svoji čistosti, je potrebno, da je čisto izvedena vsaka nota, ki ga sestavlja. In za to je potrebno veliko vaje. Pri popolnem obvladanju posameznih delov telesa, ali boljše rečeno mišic, šele lahko plesalec sproščeno, svobodno in harmonično zapleše. Takšno obvladanje telesa, ki si ga pridobi plesalec po večletnem intenzivnem vežbanju, imenujemo plesno disciplino, to je vsklajevanje gibov telesa preko plesalčevih možganov. Takrat šele lahko plesalec ustvari lik svoje vloge svobodno in čisto.

Kot rečeno je to cilj posameznikov in seveda tudi cilj celotnega ansambla, ki skupno ustvarja, kajti le to daje možnost nadaljnjega razvoja in napredka.

S tem namenom je bil sestavljen današnji večer. Ta namen je pa še sovpadal z našo težnjo, da seznanimo baletne gledalce s čisto klasično baletno tehniko in z njenimi izraznimi možnostmi.

Pri tem izboru nas je tudi vodila zavest, da morajo naši večeri biti raznoliki, tako kot so raznolika izrazna sredstva naše umetnosti. Naj k temu dodamo še, da nas čaka letos drugi baletni festival, kjer se želimo predstaviti kot čimbolj homogen ansambel z nivojem, ki ga moremo doseči z dveletnim delom po prvem festivalu.

Za prvi del večera smo izbrali III. Brandenburški koncert v g-duru Johanna Sebastiana Bacha in ga imenovali »Balletto a 18« — balet za 18 plesalcev, ki naj ustrezno eni najbolj briljantnih Bachovih skladb pokažejo svoje čim višje tehnično znanje. Zato je ta balet komponiran časovno in prostorsko tako, da je ves čas neoviran pogled na vsakega posameznega izvajalca.

Ce je prvi balet večera solističen in povsem abstrakten — če pod tem razumemo, da nima nobene vsebinske podloge — je drugi balet pretežno ansambelski, narejen v duhu baletov romantične dobe in nosi v sebi tudi svoj majhen program. To je balet, komponiran na Simfonijo v h-molu št. 8 (Nedokončano) skladatelja Franza Schuberta, ki smo ga imenovali »In modo romantico«. V prvem delu tega baleta je predstavljena težnja po združitvi vseh mladih ljudi v solističnem paru, ki nastopa po vsakokratnih skupinskih nastopih deklet oziroma fantov. Ob koncu prvega dela se pari najdejo in nam v drugem delu pokažejo nedokončano skupno pot skozi življenje. V tem delu so obenem prikazane tudi različne možnosti duetnega plesa v klasični baletni tehniki.

Za tretji del večera smo izbrali klasično delo baletne glasbene literature, Igorja Stravinskega pravljичni balet »Ognjena ptica« po originalnem scenariju velikega koreografa Mihaela Fokina. Prva izvedba tega baleta je bila 25. junija 1910 v Théâtre National de l'Opéra v Parizu v koreografiji Fokina, sceno in kostume je zasnoval Aleksander Golovin, kostume za Ognjeno ptico in Lepo carično pa Leon Bakst. Plesali so Tamara Karsavina (Ognjeno ptico), Vera Fokina (Lepo carično), Mihael Fokin (Ivana-carjeviča) in Enrico Cecchetti (Nesmrtnega Kaščeja).

S tem baletom želimo počastiti tudi 80. rojstni dan skladatelja tako mnogih uspešnih baletov, ki tvorijo železen repertoar vseh vidnejših baletnih ansamblov. Naj bo »Ognjena ptica« začetek formiranja železnega repertoarja našega ansambla.

Tudi »Ognjena ptica« je koreografirana s klasično baletno tehniko, vendar je tu že dodano obilo vsebinskega izraza in vsak plesalec je moral svoj ples oblikovati v sklopu lika, ki ga predstavlja. Temu primeroma so tudi vloge Kaščeja in njegovega spremstva koreografirane najbolj svobodno. Velik poudarek je bil v tem baletu na izgradnji vsakega posameznega lika. Seveda je pred tem potrebno, da plesalka oziroma plesalec svojo vlogo popolnoma obvlada s tehnične in spominske strani in šele takrat lahko postane vsak gib sinteza, harmonija in akord, kot je preprosto in točno povedal koreograf in plesalec Sergej Lifar.

Ustrezno čistosti forme prvih dveh baletov smo se odločili tudi pri sceni za prostor, ki ga ne omejuje nobena kulisa — in enako za adekvatne kostume. Tretji del večera pa je tudi v tem pogledu zahtevnejši, saj zahteva krajevno opredeljen prostor s Kaščejevim gradom, vrtom, obdanim z zidom in drevesom z zlatimi jabolki. Pravtako naj kostumi podprejo plesalce v oblikovanju njihovih vlog. Našemu odru primerno smo se odločili za scensko zasnovo po prvotnem scenariju, ki ima enotno prizorišče, le z nakazano spremembo po propasti vsega zlega. Danes namreč delijo ponekod »Ognjeno ptico« na dve in celo tri dejanja s prav toliko prizorišči.

Trije baleti so v našem današnjem večeru in trojna je naša želja: pokazati baletno tehniko in zmožnosti naših plesalcev, predstaviti tri dragulje glasbene umetnosti v plesni obliki — in najvažnejša, čeprav na zadnjem mestu — zadovoljiti Vas, dragi ljubitelji baletne umetnosti.

NAŠ BALETNI VEČER

BALLETTO A 18

Balet za 18 plesalk in plesalcev nudi vpogled v solistično klasično tehniko in znanje posameznih plesalcev ansambla.

IN MODO ROMANTICO

Romantično obarvana baletna kompozicija prikazuje mlade ljudi in njih večno težnjo po poti v dvoje skozi življenje. Pokaže nam pa tudi lepote skupinskega in duetnega plesa.

OGNJENA PTICA

(Vsebina)

Sredi noči se sprehaja Nesmrtni Kaščejev okrog svojega gradu kot prispodoba vsega temnega in zla. Vsakogar, ki vdre v njegov vrt, ujame in spremeni v kamen.

Tudi Ognjena ptica prihaja sem zaradi čudovitega drevesa z zlatimi jabolki. Tokrat jo zasleduje mladi Ivan-carjevič, ki preskoči kamnito ograjo in jo ujame. Ognjena ptica se mu skuša iztrgati, a zaman. Prosi ga, naj ji vrne svobodo. Ivan-carjevič jo spusti in dobi v spomin eno izmed njenih svetlečih peres, ki naj ga varuje pred nevarnostjo.

Ognjena ptica se oddalji, pred Ivanom-carjevičem pa se pojavi nova lepota. Iz gradu se spušča dolga vrsta caričen, Kaščejevih ujetnic. Trgajo zlata jabolka in se neskrbno igrajo. Ivan-carjevič se jim približa in po prvem strahu in presenečenju ga vzamejo medse. Prva carična mu pokloni svojo ljubezen in pove zgodbo njihovega ujetništva.

Ob prvem jutranjem svitu se carične vrnejo v grad, Ivana-carjeviča pa novi dan navda s pogumom. Zato skuša vdreti v Kaščejev grad, da bi rešil carične.

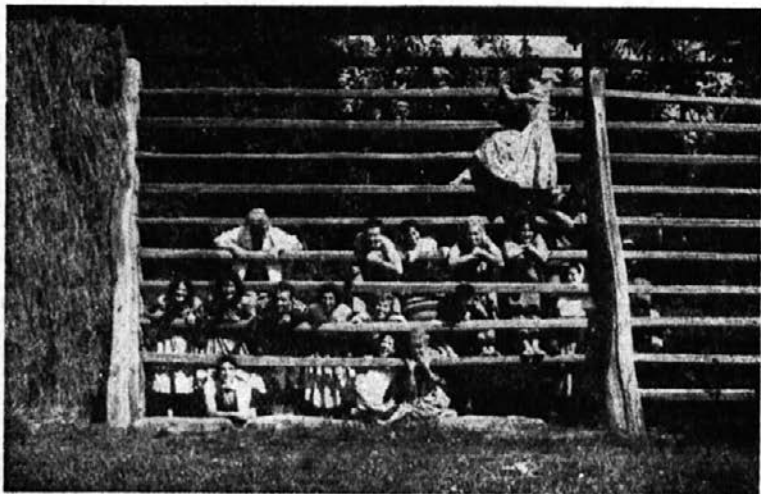
Ze pri prvem poskusu ga obdajo strašne spake pod vodstvom Kaščejevih čarovnikov. Spet se stemni in ponoven carjevičev poskus prepreči sam Nesmrtni Kaščejev, ki ga tudi prošnje lepih caričen ne ganejo. Ves izmučen čaka Ivan-carjevič, da ga zadene usoda okamenelih junakov, ki so pred njim poskušali isto. V smrtni uri se spomni peresa Ognjene ptice in že se zasveti jablana in že je tu Ognjena ptica sama, simbol svobode. V ekstatičen ples povleče vse Kaščejevo spremstvo. Tudi Kaščejev se ne more upirati pogubonosnemu plesu, le Ivana-carjeviča varuje Ognjena ptica sama.

Kaščejevo spremstvo je mrtvo. Ognjena ptica mu pleše posmrtno uspavanko, le Nesmrtni Kaščejev se poskuša meriti z njo. Toda Ognjena ptica odkrije Ivanu-carjeviču še zadnjo Kaščejevo skrivnost. Pod zlato jablano mu pokaže velikansko jajce, v katerem je zaprta Kaščejeva duša. Z enim udarcem meča preseka Ivan-carjevič jajce in s tem nit Kaščejevega življenja.

Tokrat Kaščejev ne more preprečiti nastopa Zarje, novega dne in novega življenja za carične in junake, ki so zopet oživali. Ivan-carjevič in ostali junaki se s hvaležnostjo poklonijo Ognjeni ptici in odpeljejo svoje izvoljenke. Zmagala je svoboda.

STRAVINSKI IN »BALLETTTE RUSSE«

25. VI. 1910 je bila v Parizu premiera prvega baleta mladega skladatelja Stravinskega, »Ognjena ptica«. To je bila za Pariz velika senzacija, saj so v novem baletu nastopili najboljši umetniki novo ustanovljenega ruskega baleta: Karsavina, Fokin, Fokina in drugi. Ta ruski balet je pripeljal v Francijo umetnik in organizator Sergej Djagilev ter ga prvič predstavil 18. maja 1909 v pariškem gledališču de Chatelet. Znameniti skupini sta se takoj pridružila slikarja Bakst in Benois, ki sta delala skoraj izključno za to trupo. V kratkem času se je iz te male, a izvrstne skupinice razvil velik baletni ansambel, ki pa je po svoji umetniški dejavnosti kmalu prerasel prvotni ruski okvir ter po zaslugi novih, mladih skladateljev postal internacionalen. Imena kot Stravinski, Debussy, Florent Schmitt in R. Strauss — vsi omenjeni so namreč pisali za to sijajno baletno skupino — so dala vsej trupi tisti bistveni in edinstveni življenjski utrip, da v najidealnejšem smislu lahko govorimo o ustvarjalni sintezi skladatelja s plesnim ansamblom, ki je poznano v smislu

Naš baletni ansambel na izletu po premieri
Blacherjevega »Othella«

povezave pesnik-gledališče le še iz časov Shakespeara in Molièra. Umetnik, ki je prav posebno zrasel s tem ansamblom, je bil Igor Stravinski. Da je Stravinski pričel svojo skladateljsko pot z baletom, je v veliki meri zasługa Djagileva poleg neke, mogoče še danes nepojasnjene skladateljeve notranje dispozicije za baletno umetnost, ki pa se je poka-

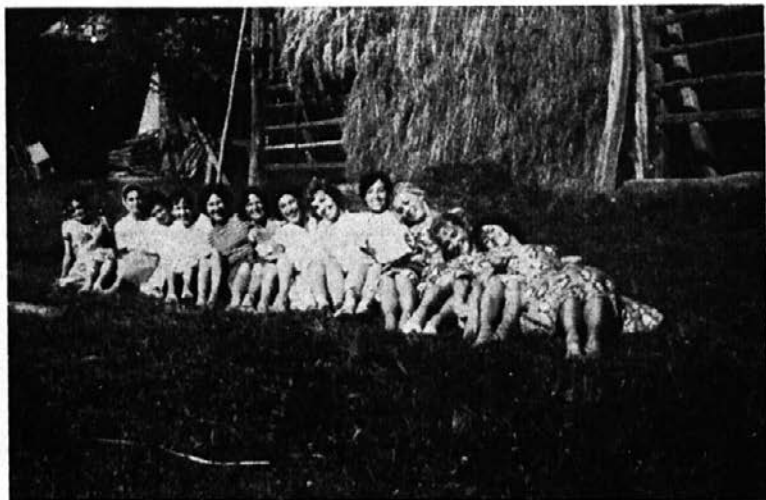

Člani našega baleta na izletu

zala šele po poznanstvu in sodelovanju z Djagilevom. Djagilev je bil človek, ki je imel velik vpliv na svoje sovrstnike, saj je bil sam univerzalen umetnik, ki se ni ukvarjal le z glasbo, temveč tudi s slikarstvom. Izpod njegovega peresa so nastale tudi pomembne monografije ruskih slikarjev, s katerimi je poleg razstav, ki jih je organiziral, predstavil v Parizu rusko slikarstvo. Stravinski opisuje v svojih spominih Djagileva kot trdoživega in izredno inteligentnega človeka z nenavadno razvitim čutom za odkrivanje pravih vrednot. Obenem hvali tudi njegovo velikodušnost v zapravljanju denarja — če ga ima. To je človek, ki potrebuje okoli sebe atmosfero senzacije in želi v vsakem oziru biti prvi med avantgardisti. S tem človekom se je srečal Stravinski takrat, ko se je v Parizu že močno uveljavil elitni ruski kulturni krog. V koncertnih dvoranah Pariza že z uspehom nastopa pianist in skladatelj Rahmani-nov, znameniti ruski dirigent Nikish dirigira dela Rimskega-Korsakova, Musorgskega in Skrjabinina, v operi pa dajejo »Borisa Godunova« s Šaljapinom v glavni vlogi. Stravinski je takrat komponiral svojo pravljično opero »Slavček«. Pravzaprav ni imel nikakšne želje, da bi poleg tega komponiral še kaj drugega. Saj je vedno rad čakal na naročilo in se nikoli ni rad odtegnil njegovemu »blagodejnemu učinku«.

Tako je Djagilev pritegnil Stravinskega v svoj krog in prvo novo naročilo je bil balet »Ognjena ptica«, ki je še danes eden najbolj poznanih in priljubljenih baletov Stravinskega. Skladatelj pa s tem ni postal samo zunanji sodelavec te znamenite baletne skupine, ampak se je kmalu vključil kot glasbeni strokovnjak ter s svojo avtoriteto ustvaril v trupi z drugimi vred resnično umetniško atmosfero. Čeprav je bil še

neizkušen, je kmalu proniknil v bistro gledališča, ki ga je primamilo za vedno. Stravinskega pa ta svet ni le osvojil, ampak ga je tudi sam preustvaril, spremenil, kot je vedno spremenil milieu, v katerem je živel, nikoli pa milieu njega. Zato je bil Stravinski tudi povsod doma: v Petrogradu kot v Parizu, ob Ženevskem jezeru in končno v svoji hiši na North Wetherley Drive v Hollywoodu. Njegova prodirna osebnost je osvojila sleherno okolico in sleherni krog ljudi, ki so Stravinskega oboževali. Po tem bomo lahko mogoče bolje razumeli stavek, ki ga je napisal pesnik in prijatelj Stravinskega, Cocteau: »To malo, kar vem, dolgujem Stravinskemu in Picassu. Kajti postavila sta mi vzor in primer, kako je treba iz umetniškega dela izločiti to, kar je nepotrebno, kar je odveč, da bi tako izčiščeno postalo prava umetnina.« Toda povrnimo se k prvemu baletu Stravinskega, k »Ognjeni ptici«. Kljub temu, da glasbo tega baleta ne bi mogli označiti za prekucuško in revolucionarno, je v nekaterih umetnikih, ki naj bi v njem sodelovali, vzbudila odpor — in tako je odklonila sodelovanje tudi znamenita Ana Pavlova z utemeljitvijo, da je ta glasba nemogoča in neprikladna za ples. To je bil za Djagileva in za ugled celotnega ruskega ansambla hud udarec, saj je skupina ravno s Pavlovo dosegla svoj umetniški višek. Toda premiera je kljub temu uspela in s tem je bila dana možnost za razvoj baleta v čisto novem smislu in krog sodelavcev se je številčno in kvalitetno večal iz meseca v mesec. Francoski skladatelj Honegger pa je s tem v zvezi razložil tudi vpliv na Stravinskega: »Mislim, da je ravno ta nenavadna, za umetniško ustvarjanje tako primerna klima predvojnega Pa-

Na izletu po premieri »Othella«

riza ter neumorno iskanje Sergeja Djagileva bilo tisto, kar je v največji meri oplajalo ustvarjalca »Ognjene ptice« takrat, ko je bil star komaj 28 let.« Imena kot so Picasso, Braque, Matisse, Leger in dirigenti Pierné ter Monteux so poleg Stravinskega s svojim živim sodelova-

njem zagotavljala temu ansamblu resnični umetniški vzpon. Že druga baletna noviteta Stravinskega, namreč balet »Petruška«, ni tega samo potrdil, temveč daleč presešel pričakovanja o umetniškem vzponu tega resnično izrednega ansambla. To je bil seveda v prvi vrsti uspeh skladatelja Stravinskega, ki se je na videz skoraj ves predal tej umetnosti. Mogoče ni napak, kar trdi znani nemški muzikolog Herzfeld, da moto za ustvarjanje Stravinskega poteka iz pojma »ballette russe«. Morda je

T. Remškarjeva v »Balletto a 18«. (Koreograf in režiser: H. Neubauer, dirigent: B. Leskovic)

v tem razlog, da so mnogokrat tudi povsem koncertna dela Stravinskega zaživela na baletnem odru. V baletu samem pa so že takrat tlele pomembne tendence po sprostivni iz klasičnega okvira in umetnice kot Izadora Duncan ter Mary Wigman so prav gotovo mnogo pripomogle k temu, da so se tudi moderni komponisti pričeli zanimati za balet. Mogoče je Stravinskemu tudi v estetskem smislu ustrezala forma baleta. Kajti Stravinski ljubi lepoto urejenosti, reda in »prav aristokratsko strogost forme«. V tem smislu je izdelana tudi njegova definicija baleta:

»Balet je zmaga umerjenega načrtovanja nad tavajočim čustvom, zmaga pravila nad neurejenostjo, reda nad slučajnostjo.« Poseben razvoj, ki ga je na splošno razvil balet v času Stravinskega, pa nekateri pripisujejo neki splošni umetniško estetski tendenci, uperjeni proti ustaljenemu nazoru, po katerem bi bil središče umetniške problematike in merilo vsega človek. »To učlovečenost je treba skriti za masko ter jo podrediti harmoniji občestva. Ritual plesnih korakov pa ni nič drugega kot maska, kajti noben od teh korakov ni sličen naravnemu stanju. Plesalec pa mora z držo in gibi žrtvovati sebe v prid tradicionalni formi.«

Na vsak način lahko danes trdimo, da je bil balet iz narave pogojeno izhodišče za umetniški razvoj Stravinskega. V tem smislu so poglavitni tolmači njegove prve ustvarjalne epohe trije baleti: »Ognjena ptica«, »Petruška« in »Posvečenje pomladi«. Pogled nazaj nam odkriva pogoje skladateljevega razvoja od prefinjenega impresionizma, ki še v marsičem odkriva vpliv Rimskega-Korsakova v »Ognjeni ptici«, močan nagib k elementarni ritmiki in melodiki ruske folklorne v »Petruški« in odpoved ter nagnjenosti k folklori, prodor in gradacija usmerjena v ekstrem ritmične zaostritve, porojene iz pogojev praelementa kulturnega ritualnega plesa — to je balet »Posvečenje pomladi«. Ta balet je tudi edini izmed baletov Stravinskega, ki je vzbudil tako hud odpor publike, da ne moremo niti govoriti o neuspehu dela, temveč o nekem prav posebnem psihološkem učinku glasbe na publiko. Prijatelj Stravinskega, pesnik Ramuz, opisuje, da je bil učinek te glasbe na publiko tako strahovit, da je vse poslušalce v dvorani zajel nekakšen val paničnega strahu in obsedenosti, da so vpili, cvillili, mijavkali, se tolkli po glavah, med damami v parterju pa je nastal pravi tepež. To je bila za premiero seveda katastrofa. Cocteau pripoveduje, da sta Djagilev in Stravinski po premieri resnično jokala, Stravinski pa je kmalu zatem zbolel. Ponovitev tega dela v naslednjem letu je v koncertni dvorani dosegla velik uspeh. Kako tesno pa je bil Stravinski povezan z delom ansambla ruskega baleta, nam je v svojih spominih ohranila prva plesalka »Ognjene ptice«, Karsavina:

»Predno sem spoznala Stravinskega, mi je Djagilev povedal, da je to človek, ki je čez noč postal slaven. Njegov prvi balet »Ognjena ptica« pa je posredoval zvezo skladatelja Stravinskega z vodilnim ruskim umetniškim krogom v Parizu. Kljub temu, da je bil Stravinski v gledališču novinec, je njegova umetniška potencia pomenila izredno obogatitev pri skupnem delu. To so priznali tudi tisti, ki so bili že zrelejši in izkušenejši. Kajti Stravinski je bil ukažljen človek, ki se je zanimal za vse umetnosti, predvsem pa je ljubil gledališče.

Stravinski je v tem času spoznal tudi slikarja Benoisa, ki je Stravinskega zelo spoštoval ter cenil njegovo gorečnost. Ljubil je »njegovo občutljivo draž, ta najbolj živ izvor inspiracije.«

Zame je pomenilo prvo srečanje s Stravinskim pri oblikovanju »Ognjene ptice« nekaj prav posebnega. Morala sem se namreč vživeti v nekaj, česar do sedaj nisem poznala: namreč pronikniti v svet še nepoznane in fantastične zvočne lepote. Moja glasbena vzgoja je pričela pravzaprav z baletom »Ognjena ptica« in vsako novo srečanje s kompozicijami Stravinskega je bilo zame ne samo novo doživetje, temveč tudi nov študij, ki pa je bil mnogokrat bogato prepojen s solzami. Poetična izrazna moč »Ognjene ptice« me je v prvem trenutku sicer prevzela, a kmalu so se pokazale težave v tehničnem obvladovanju glasbene tematike. Saj sem bila doslej vajena le lažjih ritmičnih problemov. Toda vse

bolj sem se vživljala v njegovo glasbo, ki mi je pozneje postala inspiracija, ki je vodila moje gibe. Šele sedaj, ko pomislim na tiste čase, se zavedam, kako težko mi je bilo prisvojiti to glasbo. Stravinski je imel sicer z menoj veliko potrpljenja. Mnogokrat je prišel na oder mnogo pred pričetkom vaje ter mi preigral ritmično najtežje pasaže. Nisem mu bila hvaležna le zato, ker mi je pomagal, temveč tudi za to, kako je to storil. Nikoli nisem imela občutka, da bi bil nepotrpežljiv ali da bi gledal name zviška. Rada sem ga opazovala, ko je sedel pri klavirju: njegovo telo je zavibriralo v ritmu lastne glasbe. Ritmem v njem je oživel ter se od časa do časa polastil celega telesa.

Če bi po dolgih letih v kratkih obrisih hotela zajeti bistvo njegove osebnosti, potem bi morala reči, da so se v njem združile dve navidezno popolnoma nasprotni strani njegovega temperameta, in to v taki meri, da je tista popolnoma uravnovešena stran temperameta držala v ravnotežju drugo ponosno in občutljivo stran v njem. Ko smo se spomladi 1912 v Rimu pripravljali na pariško sezono in vadili balet »Petruško«, smo vsi mislili, da smo najmanj sužnji na galejah. Kajti vadili smo po cele dneve do popolne izčrpanosti, in to v neki gostilni,

»In modo romantico«: L. Sotlarjeva in S. Polik

po kateri se je širil duh po postanih jedilih. Fokin si je do kraja izmozgan in histeričen pulil lase. Le Stravinski, ki je tedaj opravljal najnižji posel spremljevalca na klavirju, je ostal miren. In če pomislim, da je takrat še ustvarjal finale istega baleta, se še danes ne morem načuditi njegovi mirnosti.«

Seveda bi dobili o umetniku Stravinskem popolnoma napačno predstavo, če bi mislili, da je njegova poglobljena umetniška dejavnost usmerjena le h komponiranju baleta. Če pregledamo njegov ogromni opus, lahko mirno trdimo, da je bil pravzaprav povsod doma. Od otroških pesmi preko polke za ples slonov v cirkusu Barnuma Bayla, pravljinskih oper in baletov, pripovedk in zgodb iz živalskega sveta ter simboličnih likov iz »Igre kart« do liturgije, ki je zrasla iz ortodoksije grške cerkve in narodnih običajev do simfonije psalmov in Arhajske maše, preko sublimirane folklore baleta »Petruška«, preko groteskno komične opere »Mavre« — do vzvišene antike Oidipa in Perzefone, preko klavirskih in komornih del ter melodij za jazz-orkester, za konec pa še do opere »Razuzdančevo življenje« po slikah Hogartha — vse to je bila domena Stravinskega. In to je skoraj vse, kar je v glasbeni umetnosti sploh mogoče zajeti. Stravinski je ustvarjal brez prekinitve skoraj štiri desetletja. Redosled njegovega ustvarjanja je vidno podrejen zakonu neke posebne notranje kontinuitete. In če bi skušali pregledati široko polje celotnega razvoja, se nam odkriva »neki posebni ustvarjalni ritem, ki je v marsičem podoben ustvarjalnemu ritmu njegovega prijatelja, slikarja Picassa.« (W. H. Auden).

Skupaj s slikarjem Picassom in pesnikom Cocteaujem pa je Stravinski dal močan pečat celotnemu kulturnemu vzdušju Pariza dvajsetih let. S tem seveda še daleč niso izčrpani dokazi za pomembnost te velike umetniške osebnosti, ki je najgloblje vplivala ne samo na sodobnike, temveč tudi na celotno rast in razvoj moderne glasbe po svetu. Seveda se je Stravinski kot glasbeni novator (da je revolucionar, je odločno zanikal) moral kot drugi veliki revolucionarji umetnosti sprejeti nase vso težo nepreživetih romantičnih tradicij, ki so se še krčevito oklepale umetniških institucij in tudi posameznikov ter sprejeti borbo z nasprotnikom, ki je bil sicer znan, vendar še dolgo globoko zakoreninjen v zavesti ljudi nastajočega stoletja in žal tudi vseh desetletij od takrat do danes. Zato se ne čudimo, če lahko še vedno slišimo sicer značilno, vendar že skoraj osamljeno kritiko povprečne angleške kritike. Tu nekaj formul: »Stravinski je sijajno, presijajno začel. »Ognjena ptica« in »Petruška« sta se lesketala v ognju, ki je njunega genija prežgal, še preden mu je bilo 30 let. To se je pokazalo že pri naslednjem baletu »Posvečenje pomladi«. Pozneje skladatelj ni več pisal s srčno krvjo in s svojim elementarnim impulzom, ampak z izsušenimi možgani. Nima nam več kaj povedati in nima stila, da bi nam to povedal. Vsako novo delo po letu 1913 je brezuspešen akademski eksperiment, neke vrste »forma« brez »vsebine«. Nobenega sledu ni o ustvarjalnem delu, ostalo je le nemirno skakljanje od trika do trika, od tonovskega načina do tonovskega načina. Stravinski nam ne ponuja več glasbe, temveč le še razbito steklo.«

Toda te vrste kritika ne more izbrisati pomembnosti in vrednosti njegovega dela, še manj pa učinka na sodobno glasbeno ustvarjanje.

Nemški skladatelj von Einem pravi o njem: »V delih Stravinskega me je vedno navduševalo tisto izredno bogastvo ritmičnih invencij. Vsak ton in vsaka fraza ustrezata gibanju na odru. Njegova glasba ima prav poseben čar nekakšne naivne duhovnosti te velike inteligence, ki jo oplaja silovita vitalnost. Malo je skladateljev, ki bi se lahko odtegnili njegovemu vplivu, da omenim samo Orffa, Blacherja ali Petrassija.«

Skladatelj Francesco Malipiero pa je v svojih spominih zapisal: »Kateri komponist je s tridesetimi leti ustvaril umetnino, ki bi po moči harmonskega in ritmičnega izraza bila močnejša od te.« (Mislil je namreč balet »Posvečenje pomladi«). Francoski skladatelj Arthur Honegger pa je zapisal: »Kdo bi se v mladosti mogel izogniti učinku te

**S. Sitarjeva in M. Jeras v naši uprizoritvi »Ognjene ptice«
(Kostumi: M. Jarčeva)**

atomske bombe (balet »Posvečenje pomladi«), ki je namah prevrgla vso našo kompozicijsko tehniko in naš stil.« Prav gotovo je Stravinski s svojo glasbo ustvaril nov standard duhovne kulture, kajti samo tako si lahko razlagamo njegov močan vpliv na glasbeno kulturo našega časa. Mogoče se nam bo zdela paradokсна trditev, ki jo je postavil apostol moderne glasbe Stuckenschmidt, da je »Stravinski od vseh skladateljev najmanj primeren, da bi ga posnemali. Stravinski ni ustvaril niti kom-

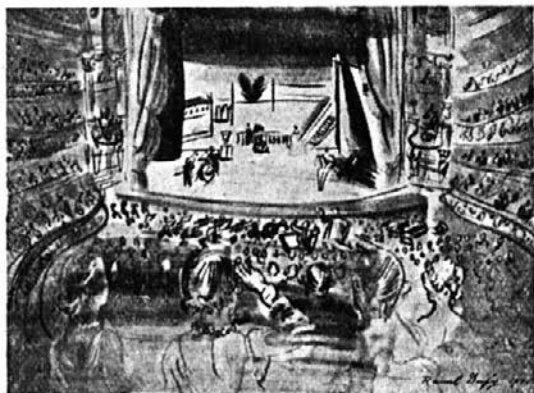
pozicijske šole, niti »delavnice«, v kateri bi bile dokončno izklesane forme. Zato tudi nikoli ni učil drugih, temveč je raje sam pri sebi z vso strogostjo vedno znova »revidiral« svoj tehnični in stilistični material.« Kajti Stravinski je za vsako delo iskal in ustvaril svojo formo, ki mu je bila potem, ko jo je osvojil, zakon in ukaz: »Dovršenost ali kristalizacija nekega umetniškega dela zahteva, da vedno kontroliramo vse tiste dionizične elemente, ki vzpodbujajo in dramijo našo ustvarjalno fantazijo še predno se prepustimo njeni mrzlici. Podrediti jo je treba disciplini. Kajti to, kar je neodločeno in neodrejeno, je sumljivo. Svoboda ustvarjalnega procesa namreč ni v tem, da umetnik ne sme sprejeti nase nikakršne omejitve, da ne sme ustvarjati med določenimi mejami.« Stravinski je bil vedno ponosen na to, da ni zastopnik določene šole ali smeri. Ko so mu nekoč očitali, da se je v svojem »Oidipu« (opera-oratorij) povrnil k formi klasičnega Händlovega oratorija, je dejal: »V svoji umetnosti se nikoli ne vračam k stari formi, temveč poskušam najti novo pot. Obenem smatram, da sta v glasbenem ustvarjanju gibanje in ritem primernejša od čustva. Ne da bi hotel delati propaganda proti romantiki, trdim, ča ne čutim »romantično« in da je romantika v mojem življenju in delu svojo vlogo odigrala. Kdo bi še mogel danes v stoletju športa, prometa in tehničnega napredka ostati sen-

Pri vaji za »In modo romantico« (Koreograf: M. Neubauer)

timentalen in romantičen?« Stravinski je o svojih zrelih delih vedno dejal, da so »zmaga duha nad temperamentom ter zmaga urejenosti in mere nad notranjo romantiko.« Stravinski je rad razkrival svoje poglede na probleme ustvarjalnega procesa v svojih polemičnih spisih in pre-

davanjih, in čeprav je v različnih obdobjih zašel v huda protislovja, so njegovi spisi vendar tehten prispevek k problematiki splošne glasbene estetike in znanosti. Seveda so njegovi spisi in predavanja sprožili mnogo več polemik kot njegovo delo. Posebno njegova predavanja na Harvardski univerzi so bila deležna mnogih hudih polemik. Iz njih posnemamo nekaj zelo drznih trditev, od katerih je Stravinski v poznejšem času sicer odstopil: Stravinski na primer dokazuje, da je Beethovnova melodična invencija na isti ravni kot Bellinijeva melodična invencija, za Berlioz pa trdi, da niti z najizvirnejšo instrumentacijo ni mogel zakriti revščine svoje muzikalne invencije. Pesnik Ramuz pripo-

veduje, da je bil Stravinski med prvo vojno velik nasprotnik Beethovnovne glasbe. O Musorgskem pravi »da mu ne pove ničesar«, a v istem trenutku obožuje Glinkovo opero. Stravinski je bil velik nasprotnik glasbene drame in je zato nujno odklanjal vse sorodne pojave. Za Verdija n. pr. pravi, da je v trenutku, »ko se je z »Othello« in »Falstaffom« približal stilu glasbene drame, izgubil sebe. Kakšne očarljive opere so v primeri s tema »Traviata« in predvsem »Trubadur«. Nič čudnega! V obeh poslednjih se lepota lahko močno upre na jasno glasbeno arhitekturo.« To je samo nekaj najbolj polemičnih izvlečkov iz dokaj obširnega literarno-znanstvenega opusa Stravinskega.

Toda bolj prepričljivo kot njegovi teoretični spisi — je njegovo ustvarjanje, prekipevajoče v instinktivni predanosti elementarnemu glasbenemu izrazu in nikdar omahljivo v trdni veri o pomenu notranjega reda in mere v umetnosti.

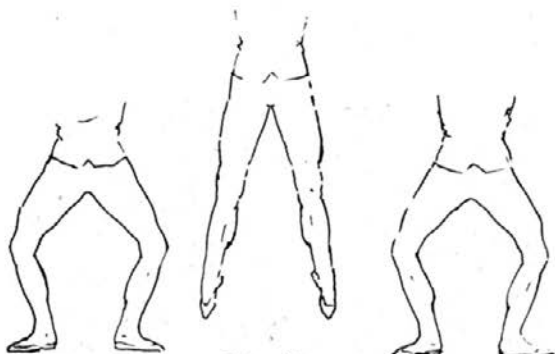
BALETNI BESEDNJAK

NEKAJ OSNOVNIH POJMOV IZ KLASIČNEGA BALETA
ZA GLEDALCE-LJUBITELJE BALETA

Besedilo: dr. Henrik Neubauer, slike: akad. slikar Marijan Pliberšek

III.

Kot smo omenili že zadnjič, so razni skoki važen del rednih vaj baletnega plesalca. Izvajajo se večinoma na glasbo v hitrem tempu in imenujemo ta del vaj analogno glasbeni oznaki tudi *allegro* vaje.

Slika 21

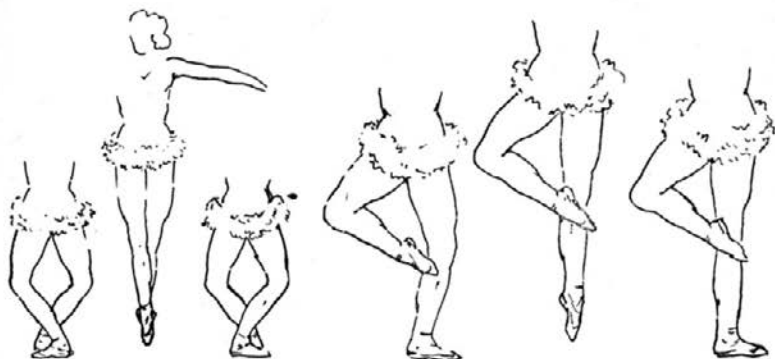
Z osem do šestnajst taktnimi povezavami raznih skokov, vmesnih korakov in obratov napravi baletni pedagog cele verige, *enchainements* imenovane, najrazličnejših kombinacij.

Vsega imamo le pet različnih tipov skoka in vsak skok zlahka razporedimo v eno izmed teh skupin

Slika 22

Prvo skupino sestavljajo skoki, pri katerih se odrinemo z obeh nog in skočimo zopet na obe nogi — kratko: skoki z obeh nog na obe. Ta način imenujemo *sauté* (sl. 21.). Tako skačemo lahko v vsakem izmed petih glavnih položajev nog. Lahko pa tudi v skoku zamenjamo polo-

Slika 23

Slika 24

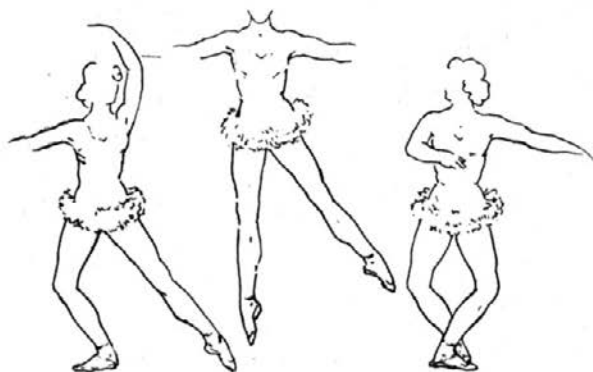
žaje nog. Tako se recimo pri *pas échappé* (sl. 22.) odrinemo iz pete pozicije in doskočimo v drugo ali četrto pozicijo ali obratno. Lahko pa tudi med skokom zamenjamo nogi v peti poziciji, tako da je najprej spredaj recimo desna noga, pri doskoku pa leva (sl. 23.) in obratno. Tak skok imenujemo *changement de pied*. *Entrechat* pa imenujemo tisti skok, pri katerem se zamenjata nogi medtem ko sta v zraku, tudi dva-, tri- celo štirikrat.

Slika 25

V drugo skupino spadajo poskoki na eni nogi (*temps levé*), pri katerih je doskočna in odskočna noga ista (sl. 24.). Sem spadajo poleg raznih bolj svobodnih skokov še *pas de cheval*, *ballonné*, *cabriole* in drugi.

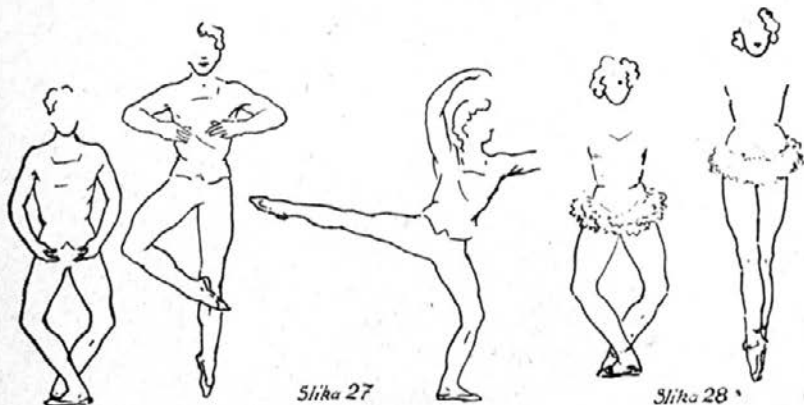
V tretji skupini so skoki, pri katerih skočimo iz ene noge na drugo po tipu *jeté* (sl. 25.). Ločimo seveda razne vrste *jetéjev*, tako *petit jeté*, *grand jeté*, *jeté fermé*, *jeté en tournant*, torej male, velike, zaprte skoke z ene noge na drugo, skoke z obratom in podobno.

Slika 26

Četrti je tip *assemblée* skoka, skoka z ene noge na obe (sl. 26.). V to skupino spada tudi *assembléeju* podobni *brisé*.

Zadnjo skupino — gotovo si jo že mislite — sestavljajo skoki iz obeh nog na eno. Take skoke imenujemo *sissonne* (sl. 27.). Seveda tudi tu ločimo celo vrsto različnih *sissonnov*.

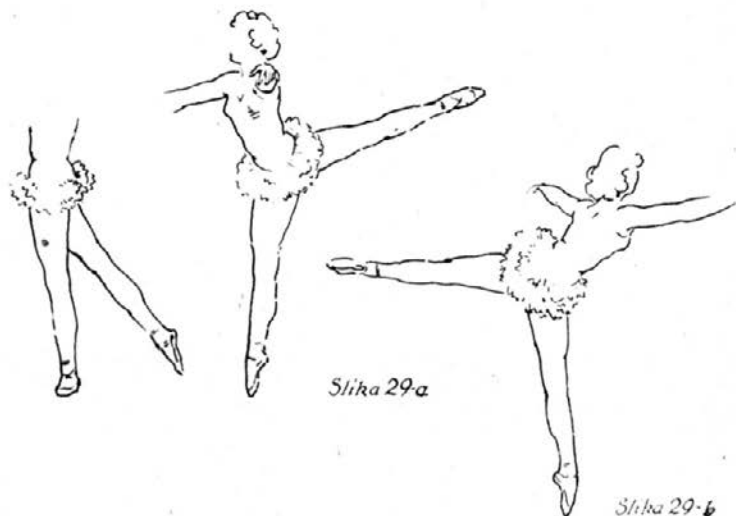
Slika 27

Slika 28

Ne bi naštevali še ostale dolge vrste francoskih imen za razne skoke, katerih vsakega bi lahko uvrstili v eno naštetih petih skupin. Navedem naj le še to, da se skoraj vsak skok izvaja lahko tudi v *battu* obliki, to je, da pri odskoku ali doskoku najprej udarimo z eno nogo ob drugo, podobno kot smo to omenili pri *entrechatih*. Lahko pa tudi vse

skoje izvajamo v en tournant obliki, to je, da se med skokom plesalec zavrti več ali manj okrog svoje osi v desno ali levo. Med vrhunsko tehniko moškega skoka sodi predvsem double tour en d'air, ko se plesalec med skokom dvakrat zavrti okrog svoje osi. Zadnjič omenjeni Vaclav NIZINSKI je zmožgel celo trojni obrat med skokom.

Medtem ko zahteva klasična tehnika od plesalca poleg številnih pirouettes predvsem dovršen skok, mora plesalka pokazati svoje znanje na konicah prstov — sur les pointes.

Slika 29-a

Slika 29-b

Vežbanje na prstih se prične predvsem s sus — sousi (sl. 28.), to je z dvigom na prste. Vsak korak lahko naredi balerina na relevé način (sl. 29 a), to je da stopi najprej na celo stopalo in se šele nato dvigne na prste, ali na piqué način, pri čemer takoj stopi na konico prstov (sl. 29 b). Na ta dva načina lahko izvaja na prstih vse korake, ki smo jih spoznali doslej. Izurjena plesalka pa lahko tudi skače po prstih. Seveda so baletni copati za ples na prstih na konici posebej ojačeni, da držijo prste pravilno skupaj. To pa še ne pomeni, da je zato ples na prstih lahak. Nasprotno, zahteva več let trdega in naporenega dela, povezanega s krvavimi žulji in bolečinami, ki se premagujejo le s stisnjenimi zobmi in velikim samopremagovanjem. Vrhunec tehnike na prstih pa pomeni izvajanje fouettéjev en tournant, ko se plesalka na konici prstov ene noge zavrti večkrat zaporedoma, tudi do 32 krat.

Poleg solističnih in skupinskih nastopov nastopajo plesalci tudi paroma v duetnem plesu ali pas de deuxu. V klasičnem baletu je plesalka pri tem vedno na prstih, plesalec ji pa pomaga, da lažje drži ravnotežje na eni nogi in jo vodi pri tem naokrog, kar imenujemo tour lent ali promenade. Pomaga ji pa tudi pri pirouettih

s tem, da ji drži ravnotežje v pasu ali pa se plesalka vrti tako, da se plesalca drži za sredinec desne roke. Plesalec pa tudi dviga in nosi plesalko (sl. 30.), ki s tem postane neodvisna od težnosti. Torej vidimo, da je v klasičnem pas de deux u vloga plesalca dokaj pasivna in s svojo pasivnostjo le omogoči plesalki, da še bolj zablesti; zato pa mora v svojem solističnem nastopu pokazati, kaj zmore.

Slika 30

S tem zaključujemo poglavje o klasični baletni tehniki. Vse lepote tega načina plesa smo skušali vključiti predvsem v prva dva baleta današnjega večera. Ob prihodnji premieri pa bomo nadaljevali z opisom ostalih vrst plesalčeve vzgoje.

DR. FRAN VATOVEC:

PROGRAM X. LJUBLJANSKEGA FESTIVALA

Programski prerez prvih sedmih ljubljanskih festivalov kaže podobo, ki jo razen redkih primerov srečujemo tudi v drugih festivalnih žariščih. Zajema vse oblike umetniške ustvarjalnosti in poustvarjalnosti: drama, opera, koncerti, balet. V ljubljanskem festivalnem toku 1953-59 je bilo izvedenih 11 dramskih, 18 opernih in 14 baletnih del ter 41 koncertov. Razgled po predslavah in prireditvah pa nas poučuje, da je bilo v tem času 20 dramskih, 30 opernih, 20 baletnih, 41 koncertnih in 22 folklornih prireditev ter 21 razstav, skupno 154 festivalnih izvedb. V tem obsežnem prireditvenem okviru je nastopilo v Križankah in v vzporednih ter rezervnih lokacijah 108 umetniških in folklornih ansamblov z 12.269 sodelujočimi osebami. Vseh obiskovalcev festivalnih prireditev je bilo doslej 243.149, med temi 4.154 inozemcev. Njihova odstotno skromna udeležba je najtesneje povezana s še neustvarjenimi pogoji za start stacionarnega turizma v Ljubljani.

Ob VIII. Ljubljanskem festivalu pa se je zarezala značilna ločnica v doslej tradicionalno programsko podobo ljubljanskih festivalov. Gre za poskus. Gre za premik z novim težiščem k programski stilni enotnosti in sklenjenosti.

Že 1959 smo se odmaknili od šablonskega obrazca dotlej mešanih festivalnih programov s splošnim umetniškim težiščem. Koncertne prireditve smo zadnja leta polagoma opuščali. Tehtnih razlogov za to je bilo precej. UO zavoda »Ljubljanski festival« se je namreč že lani odločil za prelomno programsko operacijo. Poskus: stilni baletni program v izvedbi jugoslovanskih opernih baletnih ansamblov glavnih mest. Tako se je VIII. Ljubljanski festival programsko razrasel v I. baletni festival Jugoslavije in I. tekmovalno revijo opernih baletov glavnih mest Jugoslavije.

Vzporedni, spremljevalni pobudi sta krepili festivalno stilno programsko sklenjenost. Sočasni posvet jugoslovanskih baletnih umetnikov, koreografov in baletnih pedagogov je pomenil njihov prvi dramilni vzgib na organizacijskem in strokovnem področju. Pomemben sklep: Ljubljana naj bo festivalno mesto jugoslovanskega opernega baleta.

Razen tega je bila uspešno izvedena tudi pobuda I. razstave jugoslovanskega opernega baleta. Jasno spoznanje: nedvomno očitne, prepričljive so prednosti stilno zaključene, specializirane festivalne programske smeri. Pozornost Ljubljani se je v festivalnih dneh stopnjevala. Jugoslovanska publiciteta se ji je lepo oddolžila. Festivalna zamisel je zbrala v Križankah vodilne osebnosti jugoslovanske baletne umetnosti, koreografije, pedagogike, kritike in publicitete. Ljubljanski festival je nedvomno pridobil na ugledu in pomenu. Lepa priložnost za etapni odskok na stopnjo mednarodne pozornosti in veljave.

Upravni odbor Ljubljanskega festivala je 1961 uveljavil načelo, obdržati stilno enotno programsko smer ter jo še dalje razvijati. Raztegniti jo od baleta na opero. Tako se je iz temeljitih pogovorov in razprav izcimilo jasno, dognano programsko geslo za izvedbo IX. ljubljanskega festivala — moderna opera. Končno se je zasukalo na ljubljanskem festivalnem programskem obzorju. Perspektiva: bienalno zaporedje moderni balet, moderna opera. Glede na 20-letnico vstaje naših narodov pa se je to programsko težišče prevesilo k jugoslovanskemu poudarku. Torej jugoslovanska opera.

X. Ljubljanski festival bo v prvi polovici julija 1962. Baletni program. Verjetno ga bodo poživljale tudi operne predstave. Če pojde po sreči, bo deseto festivalno obletnico povzdignilo tudi sodelovanje izvenjugoslovanskega opernega baletnega ansambla.

BALET PO SVETU

SOVJETSKA ZVEZA

Intervju z Irino Kolpakovo in Jurijem Solovjevom: Pravijo, da je notranji dekor Kirovega gledališča v Leningradu v beli, bledomodri in zlati barvi. In bolj ustrezajočih barv, ki bi dopolnjevale svetlopolte in plavolase plesalke Kirovega baleta in njihove vitke, aristokratske postave z drobnimi glavicami, si skoraj ne moremo zamisliti. Za gledalce, ki so vajeni temnih in vročehrvnih balerin moskovskega Velikega gledališča, ki so s ponosnim sijajem in dinamično nadarjenostjo nastopale v Londonu, je bil elegantni hladni in čisti slog leningrajskega baleta pravo razodetje. Z redkimi izjemami tu nismo opazili obokanih ramen, valovitih rok in živahnih dramatičnih kretenj sovjetskih plesalcev. Leningrajski plesalci so zadržani in vedri, zdi se, da plešejo samo zase in le kdaj pa kdaj tudi za publiko, kar sicer ne velja za moške plesalce v »Tarasu Buljbi«. Njihova tehnika je klasično popolna in brezhibna.

Morda je najpopolnejša med njimi Irina Kolpakova, drobna blondinka, za katero se človek na cesti ne bi ozrl (če ga ne bi pritegnila njena čudovita hoja), ki pa ustvarja na odru vtis, da je najboljša dekle na svetu. V štirih tednih bivše sezone v londonskem Covent Gardnu je plesala *Auroro*, *Gisello* in *Katarino* in je bila morda najučinkovitejša v »Hrestaču«. Lahko rečemo, da ni plesala, temveč lebdela nad odrom.

Vedeli smo, da je velik del plesalcev ostal doma in da je n. pr. med njimi balerina Alla Šelest, ki je prav tako niso vključili v londonsko gostovanje, zato smo vprašali Kolpakovo, po kakšnih merilih so izbirali plesalce za to gostovanje. Povedala nam je, da so izbrali tiste, ki lani niso gostovali na Japonskem, tako da so letos tudi oni prišli na vrsto. Omenili smo, da je bila njena *Aurora* ena najbolj dognanih uprizoritev te vloge, kar smo jih videli, da je z dogajanjem na odru rasla tudi njena moč, ne da bi opazil kakšne vrzeli med njenim plesom in igro. Odgovorila je, da je bila poslednja in najmlajša, ki je končala študij pri Vaganovi, kateri dolguje svoje znanje in razumevanje vloge. »Toda, četudi je tehnika nadvse važna,« je dejala, »bi hotela, da s slehernim gibom, z vsako kretnjo in dihom izrazim bistvo vloge, da z njim poudarim vsebino dogajanja — ne pa da se vsa predajam tehničnemu izražanju«.

Potem smo govorili z njo o čisto tehničnih vprašanjih, ki so nas zanimala in nazadnje nam je povedala, da je precej razočarana, ker v Londonu nima prilike pokazati svojega znanja v vlogah, ki bi jih po programu morala izvajati. Posebno bi želela nastopiti v Šostakovičevi enodejanki, katere glavno vlogo je zanjo priredil koreograf Belski. »*Giselle* in *Trnuljčica* sta čudovita baleta, toda nekaterim plesalcem se dozdevata stara in mrtva. Rada plešem obe vlogi, toda še raje plešem kaj novega.« Te njene besede nam razlagajo njeno nenadkriljivo upodobitev vloge v »Kamnitem cvetu«, kjer je ples prehajal v igro in se je igra prepletala s plesom, tako da ni bilo mogoče reči, kje začne eno in preneha drugo.

Povprašali smo jo še o zanimivem dejstvu, da toliko plesalcev ostane pri gledališču, potem ko prenehajo plesati. »Ko se učimo plesa, se obenem učimo tudi drugih stvari, tako da se — kadar nam zdravje ali starost ne dopuščata več plesanja — lotimo drugega dela. Seveda jih mnogo ostane in plešejo mimične in karakterne vloge. Mnogi se posvetijo drugim umetnostim ali pa se oprimejo kakšne tehnične panoge v gledališču, če ne žele poučevati. In končno — mnogi postanejo

S. Sitarjeva kot Ognjena ptica v istoimenskem baletu
I. Stravinskega

kritiki in pisatelji.« Začudila se je, ko smo ji omenili, da so bili letrije londonski baletni kritiki nekoč plesalci.

Prosili smo Kolpakovo, naj nam pove, katero od vlog, ki jih še ni plesala, bi želela ustvariti in kakšne načrte ima za bodočnost. Malo je pomislila, nato pa je rekla: »Rada plešem nove vloge v novih baletnih delih, vendar nimam posebnih želja, razen te, da bi mogla plesati mnogo, mnogo bolje.« Ob tej njeni pripombi se je scenograf Simon Versaladze, ki je poslušal naš razgovor, pristrčno zasmel. »Kolpakova je preveč skromna,« je pripomnil. In če pomislimo, kako je ta mlada balerina plesala v »Hrestaču«, mu moramo pritrditi.

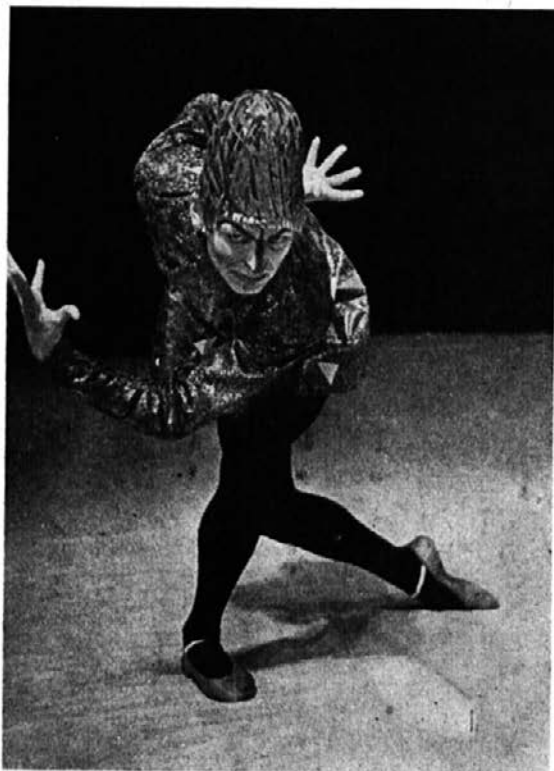
Ako so Londončani množično pozdravili prihod Jurija Gagarina, lahko rečemo, da niso bili nič manj navdušeni ob umetnosti solista Kirovega gledališča iz Leningrada: Jurija Solovjeva. Ko je bilo rečeno, da na zaključni predstavi ne bo plesal Solovjev, je nad dve sto obiskovalcev galerije poslalo upravi podpisano prošnjo, naj bi umetnik le nastopil. In je nastopil. Po predstavi je aplavz prešel v pravo razsajanje. Ko je odhajal po ulici in se obračal, da bi spet in spet zamahnil z

roko v slovo, smo čutili, da bo pogrešal londonsko publiko — vendar ne tako zelo, kot bomo mi pogrešali njega.

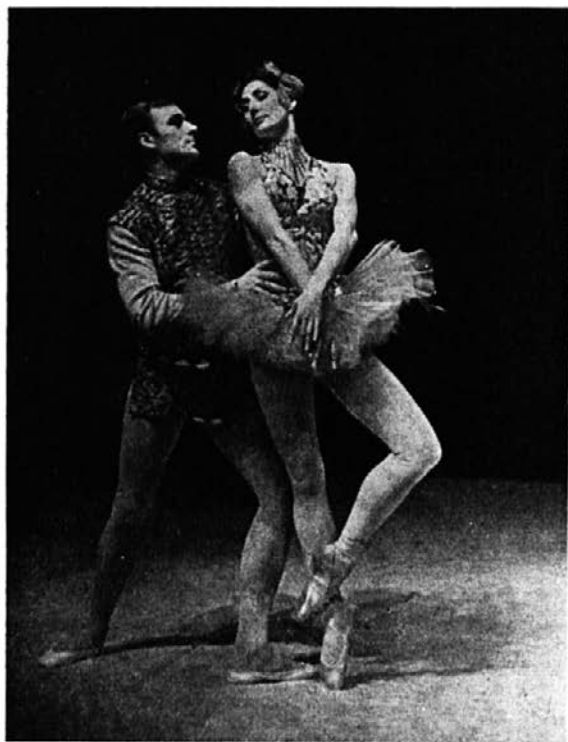
Solovjev je visok in svetlolas, malce zadržan in povsem brez prepričanj, četudi ima o sebi prav določeno mnenje. Povprašali smo ga, kaj čuti ob vsem tem navdušenju ljudstva povsod, kjer pleše. »Ali se tudi leningrajska publika tako navdušuje?« smo ga vprašali. Smejal se je. »Seveda ni lahko za plesalca, da postane slaven. Toliko izvrstnih plesalcev imamo, da je mlademu umetniku zares težko, preden se uveljavi. Da, tudi pri nas čakajo ljudje ob vratih in prosijo za avtogram.«

Zanimalo nas je, kako da so vsi plesalci Kirovega gledališča v primeri z moskovskim tako mladi. »To je slučaj,« je dejal, »kajti nedavno je mnogo naših starejših plesalcev šlo v pokoj. Tako je starostno povprečje zelo nizko. Vsi smo večinoma mladi.«

Vprašali smo ga, kako je postal plesalec. Pravil nam je, da je s sedmimi leti prosil starše, da bi se smel učiti baleta. Trikrat tedensko ga je poučeval privatni učitelj — in ko mu je bilo devet let, je učitelj predlagal staršem, naj ga vpišejo v Kirovo baletno šolo. Takoj so ga

S. Leben kot Kaščej v »Ognjeni ptici«
I. Stravinskega

J. Mejač in L. Sotlarjeva pri vaji za »Ognjeno ptico«

sprejeli in še ko je bil študent (kar se poredkoma zgodi), je prvič nastopil v »Labodjem jezeru«. Tedaj mu je bilo sedemnajst let. V njegovi družini se predniki niso posvečali gledališču, mati je ljubila balet, vendar je plesala le kot amater.

Na naše vprašanje, ali mu je ljubša celovečerna vloga, n. pr. Princ v »Labodjem jezeru«, ali epizodna vloga ali n. pr. krajši pas de deux, v katerega lahko vloži ves svoj trud, nam je odgovoril, da so mu ljubše celovečerne vloge, kjer postopoma oblikuje in z gibi oživlja lik, ki ga poustvarja. Želeli smo, da nam pove o svojem oblikovanju Plavega ptiča, ki se povsem razlikuje od načina, ki so ga vajeni Londončani. Pas de deux Plavega ptiča Solovjevu ne pomeni tehničnega vložka, kjer se plesalec lahko »izkaže«. »Plavi ptič je princ, ki je postal ptica, da bi se s tem približal princesi — in kadar pleše z njo, ji prepeva in ona ga posluša,« nam je dejal, in ko smo zadnji večer gostovanja mislili na te njegove besede, se nam je ta sloviti pas de deux zdel še posebno zanimiv in povsem jasen. V predvojnih dneh smo nekaj tega zaslutili ob Rjabušinski, ki je gostovala z de Basilovim baletom, vendar iz njenih kretenj nismo mogli zaznati, ali posluša ali tudi sama poje. Tokrat nam je Mojsejeva to jasno prikazala.

Hoteli smo tudi vedeti, če je zanj fizično zelo težavno plesati prvi večer v čistem, klasičnem Petipovem slogu, drugi večer pa teži karakterni lik Tarasa Buljbe. Tolmač se je nasmehnil in pripomnil: »Vedel sem, da bo to dejal« in nam šele nato prevedel njegov odgovor: »Toda Taras Buljba je vendar res lahka vloga.«

Na vprašanje, če angleška hrana kaj vpliva na njegovo vzdržljivost in ples in na pripombo, da je Leonid Massine vzel na turnejo v Ameriko s seboj svojega kuharja, je na našo žalost, a nikakor ne na naše začudenje dejal, da se mu zdi angleška hrana dolgočasna in nezanimiva. »Rad imam razne juhe, katerih pa pri vas ne poznate. Vendar sem se vaši hrani privadi in mislim, da ne vpliva na moje plesanje.«

Obžaloval je, da nas zapušča in da ni imel priložnosti nastopiti v Šostakovičevem baletu. O londonskem orkestru je dal laskavo oceno.

Obiščite
blagovnico

teomastavje

specializirano trgovino
za oblačilno stroko in njeno poslovalnico

Sneguljčica Ljubljana, Wolfova 1

Kolinska

tovarna hranil v LJUBLJANI

proizvaja:

- »PROJO«, odličen kavni nadomestek
- »REGINO«, pecilni prašek in vanilin sladkor
- »METKO«, kakaove rezine in marmornati kolač
- »KA-BI«, posebno kakaovo mešanico
- »BEBI«, pšenični zdrob
- »KROKO«, specialno mešanico za krompirjevo testo
- »REX«, posebno začimbo
- »MIX«, snežni kolač

Naš cilj:

Zdrava, krepilna in cenena hranila potrošniku!

ŠODOBNO ŠREDSTVO
ZA
NEGO LAS

POLEŽE MEHKE
STRŠEČE LASE
OMEHČA TRŠASTE

KNJIŽNA ZBIRKA ZA LETO 1962

KULTURA IN ZGODOVINA

V zbirko KULTURA IE ZGODOVINA, ki odpira družbenim in zgodovinsko kulturnim pojavom nova obzorja in hkrati bogati naš spoznavni svet, smo uvrstili spet tri pomembne knjige:

1. Božo Škerlj: LJUDSTVA BREZ KOVIN
2. Isabel Barclay: ODKRIVANJE SVETA
3. Jan Szczepanski: SOCIOLOGIJA

Vse tri knjige obravnavajo področje, na katerem doslej še nismo imeli pomembnejših del v slovenščini. Redni naročniki lahko poravnajo naročnino v mesečnih obrokih.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
Ljubljana, Mestni trg 26

»ISKRA«

IND. za elektromehani-
ko, telekomunikacije,
elektroniko, avtomatiko
PRODAJNO-SERVISNA
ORGANIZACIJA
ZASTOPA ISKRO
NA JUGOSLOVAN-
SKEM TRŽIŠČU

CENTRALA:

LJUBLJANA, LINHARTOVA 35

FILIALE:

LJUBLJANA, ZAGREB, BEOGRAD, SKOPJE, TITO-
GRAD, SARAJEVO, SPLIT, RIJEKA

SPREJEMAMO NAROČILA, SKLEPAMO POGODBE, DO-
BAVLJAMO, MONTIRAMO, VZDRŽUJEMO

LJUBLJANSKE MLEKARNE

VAM NUDIJO
V SVOJIH
POSLOVALNICAH

pasterizirano mleko v ste-
klenicah,
prvovrstno surovo maslo,
jogurt,
vse vrste sira,
jajca,
priznani mlečni sladoled,
brezalkoholne pijače.

Večje količine naročajte
pri upravi

LJUBLJANSKIH
MLEKARN
LJUBLJANA
Polstojeva cesta
Telefon 30-097

COMMERCE

Zastopstvo inozemskih tvrdk
LJUBLJANA, Dolničarjeva 1

tel. št. 32-802
32-803
32-804
32-805

Zastopamo renomira-
ne inozemske firme, ki
oskrbujejo našo kemič-
no, tekstilno, papirno,
gradbeno in druge indu-
strije s surovinami, stro-
ji in orodji ter naše kme-
tjstvo z umetnimi gno-
jili in rastlinskimi zaščit-
nimi sredstvi.

Tobačna tovarna-Ljubljana

IZDELUJE

cigarete za Vaš okus, znanstveno analizirane,
izdelane iz najboljših vrst tobaka, okusno
pakirane

SEMENARNA

LJUBLJANA
Gospodarska cesta 5

Prodajamo na debelo in drobno vse vrste in sorte kakovostnih semen krmnih, vrtnih in cvetličnih rastlin.

Cenjenim odjemalcem nudimo bogat izbor zelenjadnih in cvetličnih semen v originalnih zaprtih vrečkah.

Zagotavljamo odjemalcem, da bodo v naših poslovalnicah

v Ljubljani, Gospodarska 5,
Vodnikov trg 4,

v Mariboru, Dvorčakova 4,

v Zagrebu, Kraševa 2,

v Beogradu, Prizrenska 5

solidno postreženi po konkurenčnih cenah.

TUBA

TOVARNA KOVINSKIH IN PLASTIČNIH
IZDELKOV

LJUBLJANA, KAMNIŠKA 20

proizvaja izdelke iz plastičnih mas za farmacevtsko, kemično, avtomobilsko, elektro in radio-tehnično industrijo, kakor tudi predmete za široko potrošnjo, tehnične izdelke in embalažo iz aluminija, svinčeno ter pokositreno embalažo.

Slovenijašport

trgovsko podjetje na veliko in malo v Ljubljani

Dobra kvaliteta
— **zmerne cene.**

Oglejte si
bogate zaloge
v vseh
poslovalnicah

S POSLOVALNICAMI V MARIBORU, KRANJU, CELJU IN JESENICAH VAM NUDI V VELIKI IZBIRI ŠPORTNO IN TELOVADNO ORODJE, CAMPING OPREMO, SMUČARSKO OPREMO, OPREMO ZA PODVODNI RIBOLOV, DVOKOLESA, ŠPORTNO OBUTEV IN OBLAČILA TER DRUGE ŠPORTNE REKVIZITE

Intercont

IMPORT - EXPORT — BEOGRAD

FILIALA LJUBLJANA — GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE

Uvažja in izvažja vse za elektroniko in akustiko
Prodajna služba LOŠKIH TOVARN HLADILNIKOV

Tovarna

✓
Zima

Tel. h. c.: 383-147

Direktor: 383-148

FUŽINE št. 133

»PLUTAL«

INDUSTRIJA PLUTOVINASTIH IZDELKOV

LJUBLJANA

**Celovška cesta 32 – Poštni predal 78-II – Telefon 21-278 –
Brzjav »PLUT LJUBLJANA«**

Izdelujemo plutovinaste zamaške vseh vrst in kvalitet. Posebno opozarjamo na naše odlične zamaške za buteljke, ki jih na željo parafiniramo in žigosamo.

Dalje izdelujemo kronske in alu-zamaške za pivo, brezalkoholne pijače, sadne sokove in mineralne vode.

Za izolacijo vinskih kleti in cevovodov priporočamo izolacijske plošče in žlebake.

Pluta je najboljši in najtrajnejši izolacijski material!

Naročajte pri nas in zadovoljni boste!

„ELEKTRONABAVA“

Podjetje za uvoz elektroopreme in elektromateriala,
nakup in prodaja proizvodov elektroindustrije FLRJ

Ljubljana, Resljeva 18-II

Telefon: 31-058, 31-059, telegram: Elektronabava Ljubljana

Skladišče: Crnuče tel. 382-172

dobavlja ves električni material iz uvoza in domačega trga

POSLUŽITE SE ODLIČNIH PROIZVODOV PODJETJA

ŠUMI

tovarne bonbonov,
čokolade
in peciva
v Ljubljani

Nad kvaliteto naših proizvodov
ne boste nikdar razočarani!

Organizator

EKONOMSKI SERVIS – LJUBLJANA

Langusova 8 – telefon 22-042

Projektiranje poslovanja in uvajanje birotehnične mehanizacije v gospodarskih organizacijah, zavodih, ustanovah ter društvenih organizacijah
Prirejanje tečajev in predavanj za vzgojo kadrov s področja organizacije in tehnike poslovanja ter vodenja v gospodarskih organizacijah, zavodih, ustanovah ter v zvezi s tem izdajanje strokovnih edicij
Nudenje grafičnih in ekonomsko-propagandnih uslug, kot so: idejni osnutki, etikete, nalepnice, katalogi, ceniki, prospekti, tiskovine, izdelovanje papirne galanterije itd.

PRED IN PO PREDSTAVI
OBIŠČITE

Tavčarjev hram

KJER BOSTE SOLIDNO POSTREŽENI

CANKARJEVA ZALOŽBA

ima na programu svojih knjižnih zbirk za l. 1962
naslednja dela:

SVETOVNI ROMAN

Emily Bronte: Viharne planote
Ippolito Nievo: Pisana
Robert Musil: Mož brez posebnosti, 1. knjiga
Robert Musil: Mož brez posebnosti, 2. knjiga

SODOBNI ROMAN

Mira Mihelič: Mladi mesec
Richard Wright: Fishbelly (Dolge sanje)
Vasco Pratolini: Metello
Heinrich Böll: Biljard ob pol desetih

BIOS

Marjan Kozina: V svetu operne glasbe
Gérard Walter: Zaton Bizanca
Pierre in Renée Gosset: Vznemirljiva Azija
Lawrence in Elisabeth Hanson: Plemeniti divjak

NOVA LJUDSKA KNJIŽNICA

Guy de Maupassant: Močna kakor smrt
Harold Forster: Cvetoči lotos
František Hečko: Rdeče vino
Eva Lips: Modrost v divjini
Jorge Amado: Katakombe svobode, 1. knjiga
Jorge Amado: Katakombe svobode, 2. knjiga

TOVARNA TRIKOTAŽNEGA PERILA

»PLETENINA«

LJUBLJANA, ZALOŠKA 14

Proizvaja:

**PREPRIČAJTE SE
O NAŠI KVALITETI
IN ZADOVOLJNI
BOSTE!**

vse vrste trikotažnega perila iz
sintetičnih vlaken, rayona,
volne in bombaža za ženske,
moške in otroke.

»ASTRA«

Naslov: »ASTRA« — veletrgovina, Ljubljana, Bežigrad 6

Telefoni:

Centrala: 32-394

Komercialni sektor: 32-470

Nabavno-prodajni oddelek: 30-905

»ASTRA« — specializirano trgovsko podjetje z usnjem, gumo, plastičnimi masami, čevljarским, sedlarskim in tapetniškimi potrebščinami ter orodjem, tehničnim tekstilom in zaščitnimi sredstvi, Vas postreže iz svojih sortiranih zalog vedno po najnižjih konkurenčnih cenah.

Rudniki, tovarne, obrtna podjetja, trgovska podjetja, transportna podjetja, mlinska podjetja, gradilišča in ustanove, prepričajte se o solidni postrežbi in najnižjih cenah v veletrgovini »ASTRA«.

Vsa naročila: osebna, pismena ali naročila po naših potnikih, izvršujemo solidno in hitro. Pri naročilih tehničnega materiala Vas postrežemo tudi s strokovnimi nasveti.

SPECIALIZIRANO TRGOVSKO PODJETJE

CEMENT-OPEKA

LJUBLJANA, Kurilniška 10/a

ima na razpolago po originalnih tovarniških cenah cement, apno, zidno, votlo, stropno in strešno opeko, salonit, izolacijske materiale, montažna okna in vrata v zaželenih količinah.

Pekarna „Ajdovščina“

Ljubljana, Gosposvetska 7
Telefon 22-377

KRUH, PECIVO, DROBTINE, PRESTE, KEKSI,
PREPEČENEC, BONBONI IN ČOKOLADA
DVAKRAT DNEVNO SVEŽE PECIVO

SLOVENIJA VINO

Ljubljana, Frankopanska 11

nudi za izvoz
in domači trg

kvalitetna namizna in stekle-
nična vina, slivovko, Wine's
Brandy, Vermouth, Extra
Bacchus

Priporočamo se za obisk v
naši trgovini na Cankarjevi
cesti 6 in točilnici v Šent-
vidu pri Ljubljani.

TOVARNA ELEKTRIČNIH APARATOV
LJUBLJANA, Rimska c. 17

IZDELUJE: releje za zaščito, daljinska stikala zračna do 100 A in oljna do 15 A s termično zaščito, zaščito proti požaru, programska stikala vseh vrst, aparate s področja industrijske elektronike, merilne in specialne transformatorje, signalne naprave za elektrogospodarstvo in industrijo.

Saturnus

**T O V A R N A
K O V I N S K E
E M B A L A Ž E
L J U B L J A N A**

proizvaja vse vrste litografirane embalaže — kot embalažo za prehransko industrijo, gospodinjsko embalažo, bonboniere za čokolado, kakao in bonbone ter razne vrste litografiranih in pomikljanih pladnjev. Razen tega proizvodimo električne aparate za gospodinjstva kot n. pr. električne peči.

Izdelujemo tudi pribor za avtomobile in kolesa, in sicer avtomobilske žaromete, velike in male, zadnje svetilke, stop-svetilke, zračne zgoščevalke za avtomobile in kolesa ter zvonce za kolesa. Izdelujemo tudi pločevinaste litografirane otroške igrače

»COSMOS« INOZEMSKA ZASTOPSTVA

Ljubljana, Celovška c. 34 tel. 33-351

KONSIGNACIJSKA SKLADIŠČA — SERVIS

OBRTNO GOSPODARSKO PODJETJE

»CVETLIČARNE«

Uprava: LJUBLJANA, Wolfova 10/I. nadstr.
Telef.: 22-513

poslužite se naših poslovalnic:

»ORHIDEJA« — Cankarjeva ul. 4 — Pasaža nebo-
tičnika — telef.: 20-897

»ROŽA« — Nazorjeva ul. — telef.: 23-194

»CVET« — Wolfova 10 — telef.: 22-513

»CVETLICA« — Titova cesta

»MIRTA« — Čopova ulica

»ZVONČEK« — Tromostovje

Kupujte vse modno blago v naših poslovalnicah:

■ »ROKAVIČAR«

Titova cesta 10

telefon 23-415

■ »NOGAVIČAR«

Nazorjeva ulica 3

telefon 23-414

■ »PIONIR«

Titova cesta 17

telefon 21-597

■ »JELKA«

Miklošičeva c. 34

modno blago za
ženske in moške

Priporoča se Trgovsko podjetje **»IZBIRA«**
LJUBLJANA, Wolfova 1/I.

Kupujte moško, žensko in otroško konfekcijo
v novi poslovalnici

VARTEKS OBLEKE

LJUBLJANA, DALMATINOVA UL. 4

Vedno velika izbira, novi modni kroji,
NIZKE CENE!

Kemična tovarna Moste Ljubljana

Ob železnici 14

Telefon: h. c. 30-351,
komerc. odd. 30-732,
direktor 33-112,
poštni predal 589/XI.

Proizvaja po svetovno znani kvaliteti, v tuzemstvu pa prodaja po najnižjih cenah:

Aluminijev oksid –
glinica Al_2O_3

Aluminijev hidrat
 $\text{Al}(\text{OH})_3$

Aluminijev sulfat
 $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3 \times \text{H}_2\text{O}$

Kalijev-aluminijev
sulfat $\text{K}_2\text{SO}_4 \times$
 $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3 \cdot 24 \text{H}_2\text{O}$

Živosrebrov oksid
 HgO

Kalomel Hg_2Cl_2

Zahtevajte ponudbe in vzorce in prepričali se boste!

MOTORNA KOLESA,

MOŠKA IN ŽENSKA KOLESA,

OTROŠKI VOZIČKI

TER REZERVNI DELI ZA KOLESA

se priporoča

„Kolesar“

LJUBLJANA, TITOVA c. 23

Podjetje
za promet
z odpadki

Ljubljana,
Parmova 33

s svojimi odkupnimi postajami v vseh večjih krajih Slovenije

**ODKUPUJE VSE VRSTE ODPADKOV PO NAJVIŠJIH
DNEVNIH CENAH**

JUGOTEHNIKA

uvožno-izvozno trgovsko podjetje s tehničnim materialom na veliko in malo

LJUBLJANA, POD TRANČO št. 2 — Poštni predal 30-1.

oskrbuje preko detaljne trgovske mreže na celotnem teritoriju države cenjene potrošnike z najsodobnejšimi

ELEKTRO GOSPODINJSKIMI APARATI

hladilniki
pralnimi stroji in sušilci
štedilniki in kuhalniki
sesalci, loščilci, likalniki
in vso drugo elektro opremo za gospodinjstvo in dom

mešalci, mlinčki
pečni in grelci
svetilnkami

ELEKTRO AKUSTIČNIMI APARATI

televizijskimi aparati
radio aparati in UKV aparati
in vso drugo akustično in elektronsko opremo
ter ima za vse elektro gospodinjske in akustične aparate za čas jamstvene dobe organizirano lastno servisno mrežo delavnic

gramofoni in ploščami
magnetofoni in diktafoni

CENTRALNI SERVIS:

LJUBLJANA — Prečna ulica št. 2
Telefon 30-147

**INDUSTRIJA ZA
ELEKTROMECHANIKO,
TELEKOMUNIKACIJE,
ELEKTRONIKO
IN AVTOMATIKO**

TOVARNA ZA ELEKTROZVEZE LJUBLJANA

- ISKRA — največji proizvajalec elektronskih naprav in elementov za elektroniko v državi
- ISKRA — oddajniki in sprejemniki, industrijska televizija
- ISKRA — merilne aparature za laboratorije, industrijo, medicino, kemijo, delo z radioizotopi
- ISKRA — transistorji, diode, upori, kondenzatorji, keramika, feriti, magneti
- ISKRA — regulacijski transformatorji, magnetni stabilizatorji, drsni upori
- ISKRA — pojem kvalitete in tradicije v jugoslovanski elektroniki

TOVARNA PISALNIH STROJEV

LJUBLJANA - SAVLJE, telefon 382-255

proizvaja:

- ZA PISARNO** pisalni stroj »Emona« valj 30 cm — pisalni stroj »Emona«, valj 45 cm — razmnoževalni stroj Topsy-Gestetner
- ZA DOM** pisalni stroj portable »Sava« s plačilom tudi na dveletni potrošniški kredit.

Veleblagovnica

nama

PRED POŠTO

vam nudi
pod eno streho
poceni in v veliki izbiri:
modne tkanine vseh vrst, moško, žensko in otroško
konfekcijo, pletenine, perilo, obutev, posodo, gospo-
dinjske aparate, štedilnike, hladilnike, pralne stroje,
pohištvo, šivalne stroje itd.

»NAMA« pred pošto prodaja vse blago tudi na potroš-
niški kredit in na barirane čeke.

Utensilia

TOVARNA TEKSTILNIH POTREBŠČIN
LJUBLJANA, RUDNIK 24

IZDELUJEMO VSE VRSTE LESNIH
IN KOVINSKIH UTENZILIJ
ZA TEKSTILNO INDUSTRIJO

**POSLOVNO
ZDRUŽENJE
PREVOZNIŠKIH
PODJETIJ
LJUBLJANA,
TITOVA CESTA
ŠT. 48 (NA GR)**

Telefoni: direktor 33-676
splošni sektor (pravna služba) 33-797
komercialni sektor 33-797
prometno-tehnični sektor 33-797
gospodarsko-računski sektor 33-648
nabavna služba 33-648

**PREKO SVOJE MREŽE POSLOVALNIC OSKRBUJE TOVORE
ZA PREVOZ S TOVORNIMI AVTOMOBILI PO VSEM TERITORIJU
FLR JUGOSLAVIJE**

Izstavlja prevozne in obračunske listine za izvršene prevoze. Vrh
brezplačno kontrolo vseh prevoznih in ostalih tovornih listin.

Podjetja – člani poslovnega združenja SLOVENIJA TRANSPORT

PREVOZNIŠTVO, Celje

AVTOSERVIS, Jesenice na Gor.

SLAVNIK, Koper

TRANSPORT, Maribor

PREVOZI, Ljubljana

AGROTRANSPORT, Ptuj

AVTOPREVOZ, Maribor

TRANSTURIST, Škofja Loka

MEHANIČNA DELAVNICA

AVTOPREVOZ, Tolmin

in AVTOPREVOZ, Medvode

TRANSPORT, Videm-Krško

TRANSAVTO, Postojna

GLOBUS-SPEDICIJA, Ljubljana

AVTOŠPED, Rakek

LJUBLJANA TRANSPORT,

AVTOPREVOZ, Zagorje ob Savi

LJUBLJANA

AVTOUSLUGE, Celje

G A P, Maribor

AVTOPREVOZ, Dravograd

AVTOPREVOZ, Podvelka

AVTOPROMET, Idrija

INTEREVROPA, Koper

AVTOPREVOZ, Ivančna Gorica

TRANSPORT, Cerčno

AVTOPROMET, Kranj

AVTOPREVOZ, Slovenj Gradec

AVTOPROMET, Ljubljana

Vsi, ki žele koristiti usluge poslovnega združenja, naj se neposredno
obračajo na poslovalnice v krajih:

CELJE, Kidričeva 19, tel. 20-80 in 31-56

MARIBOR, Tržaška 54, tel. 27-49 in 24-16

KRANJ, Škofjeloška 1, tel. 941 – 25-84 in 29-84

LJUBLJANA, Smartinska c. 26, tel. 32-943 in 30-548

KOPER, Ulica JLA 6, tel. 239

JESENICE, Kidričeva 36, tel. 956 – 298

RAVNE NA KOROŠKEM, tel. 1 – int. 481

NIS, Ulica 12. februar 33, tel. 37-22

ZRENJANIN, Moša Pijade 32, tel. 13-99

V kratkem bodo pričele s poslovanjem še poslovalnice v Beogradu,
Rijeki, Zagrebu, Osijeku, Smederevu in Novem Sadu, ki bodo z dose-
danjo mrežo in s svojim kadrom zagotovile strokovne in solidne
usluge.

OBVILJE
SLOVENSKEGA
NARODNEGA
GLADALIŠČA
V LJUBLJANI
VIZITKA
VIZITKA

Lastnik in izdajatelj: Uprava Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Smiljan Samec. Urednik: Mitja Sarabon. — Tisk Časopisnega podjetja »Delo«. — Vsi v Ljubljani.